

CÓ HẬU

» Tác giả: Phan Lê

Chúng ta thường nghe nói và đọc trong văn từ hai chữ CÓ HẬU. Vậy "có hậu" là gì? Định nghĩa: hậu là sau (tiền trước hậu sau; cũng còn có chữ tiên đồng nghĩa với chữ tiên).

Hai chữ tiên hậu, hay tiên hậu được phân tích ra hai sự việc khác nhau. Một, là so sánh trước sau (tiền hậu bất nhất, tiền trăm hậu tấu; với chữ tiên thì như: tiên học lễ hậu học văn, tiên lễ hậu binh). Hai, chữ hậu đứng một mình, có nghĩa là sau, sau cùng, không có sự so sánh, như: hậu cứ, hậu vận, tối hậu, đoạn hậu, tuyệt hậu (dứt con cái, giòng họ).

Bàn về chữ HẬU, để ta đi đến chủ đề hôm nay với hai chữ CÓ HẬU, người viết xin tản mạn các sự việc sau đây...

- Ăn ở có hậu: đối xử với nhau tốt đẹp, trước sao sau vậy. Kể rộng rãi ra, là ăn ở có hậu giữa vợ chồng, bè bạn, thầy trò, có sự hài hòa, chung thủy với nhau. Trước tốt lành, phải chăng, sau đổi ra khắc bạc, hẹp hòi, thì đó là đoán hậu. Còn, trước khó khăn, cay nghiệt, sau khoan hòa, rộng lượng, thì đó chỉ là sự biến thái, sự cảm ngộ, chứ không phải là có hậu.

Đối xử có hậu, không phải chỉ làm sự tốt lành thôi, mà có trường hợp lại là ăn miếng trả miếng, cay này bỏ đắng ngày xưa, là sự thanh toán sòng phẳng nợ cũ.

Như vợ chê chồng nghèo, đi lấy người khác; hoặc ngược lại, chồng chê vợ xoàng xĩnh, hay mê nhan sắc đàn bà khác đẹp hơn, bỏ vợ theo người mới. Sau này, có sự thay bậc đổi ngôi, họ thất thời mà người phối ngẫu trở thành giàu sang, đẹp đẽ khác xưa, họ quay về thì bị từ chối bằng những lời lẽ thô bạo hoặc lạnh lùng. Đó cũng là một việc làm "có hậu", công bình, không có gì đáng trách.

Lại chuyện một cậu bé có người cha bị tay đàn em giang hồ hạ sát để tiếm ngôi vị. Cậu bé vốn gầy gò, đau yếu nhưng lại có nghị lực, quyết tâm thanh toán hận thù. Cậu trì chí khắc phục sự khiếm khuyết thể lực và rèn luyện võ nghệ. Đến tuổi thanh niên thì cậu trở thành một dũng sĩ vạm vỡ, uy nghi và bắt đầu đi tìm thù. Kể đối phương hiện nay đã khét tiếng trong giới giang hồ, có nghe phong thanh mạnh nha phục hận của chàng trẻ, nhưng hấn cười phì không đếm xỉa, nhớ lại khi xưa thằng con cầu tự kia chỉ là một đồng giẻ rách, không thể có phép lạ nào để giờ đây đối chọi nổi với hấn. Và hấn đã mất mạng vì sự chủ quan đó. Đó là truyện "Thằng Còm" của Lê Văn Trương, sát máu nhưng cũng là một việc làm "có hậu".

_ Tiểu thuyết, phim, tuồng có hậu: từ đầu bối cảnh, các nhân vật gặp trái ngang, khốn khổ, làm độc giả, khán giả, bồn chồn, cảm thương qua nhiều tình huống, nhưng rồi cuối cùng đi đến kết cuộc đẹp đẽ, xuôi thuận, khiến người xem nhẹ nhàng, khoan khoái. Có một số truyện, tuồng có hậu trễ muộn, kết thúc cho đến mãi đời sau. Như tiểu thuyết phóng tác "Ngọn Cỏ Gió Đùa" của Hồ Biểu Chánh, "Đôi Mắt Người Xưa" của Ngọc Linh, "Nửa Chừng Xuân" của Khải Hưng.

Truyện không có kết cuộc vui thỏa, thì gọi là truyện không có hậu. Như "Tố Tâm" của Hoàng Ngọc Phách, "Tắt Lửa Lò" của Nguyễn Công Hoan được viết thành kịch bản "Hoa Rơi Cửa Phật", khiến người xem phải bồi hồi, xót xa, những kẻ đa tình, đa cảm đã để hao hớt bao nhiêu là nước mắt.

Nói về phim, truyện có hậu, người viết nhận thấy đa số các sáng tác phẩm Trung Hoa

đương thời (Đài Loan, Hồng Kông, Trung Quốc) có nội dung rất nhiều khê, éo le phức tạp hơn so với các nước Âu - Mỹ. Qua những tình huống khó khăn, chón chỡ, khiến người xem bàng hoàng, bất an, đặc biệt là trong phim ảnh (dầu không phải xã hội đen hay ma quái), để rồi có hậu muộn màng, trải qua những pha giật gân, lên ruột, mới đến được chung cuộc khoan khoái, thỏa lòng. Sự kiện đó làm cho ta có cảm nghĩ các tình huống, các hoạt cảnh dựng lên đã phình phờ, "khủng bố tinh thần" người xem hơn là để gia tăng sự ly kỳ, hấp dẫn. Các phim, truyện loại "nghệt thở" của Âu - Mỹ còn nhẹ nhàng, chừng mực hơn nhiều. Âu đó cũng là quán tính của từng dân tộc. Cũng từ nhận xét này, mà người viết ghê sợ bọn CS Tàu hơn là CS Nga và Đông-Âu.

Những kẻ tâm hồn phức tạp thường thích các loại phim, truyện có kết cuộc bi thảm hoặc lửng lơ, tức là không có hậu. Họ bảo rằng thức ngọt ngào tuy có dễ chịu cho khẩu vị, nhưng thỉnh thoảng nhắm nháp một ly cà-phê đắng, một cốc rượu nồng cay, để được cái cảm giác sâu lắng, lâng lâng, có khi lại thích thú hơn.

Người viết có một anh bạn văn khá nổi tiếng. Một lần, hấn đưa cho xem bản thảo một truyện dài hấn sắp xuất bản. Truyện rất hay, thực sự hấp dẫn chứ không phải do ảnh hưởng tiếng tăm của hấn. Đặc biệt có điều lạ, là đến phần cuối hấn thể hiện cùng lượt hai đoạn kết trái ngược nhau: một có hậu, và một không, nghĩa là bối cảnh bế bàng, đau khổ, lìa tan. Mà cả hai đều hợp lý và xuất sắc, khiến tôi đọc tới đọc lui, nghiền ngẫm kỹ phần cuối hơn phần đầu. Hấn lững lờ hỏi ý kiến về việc chọn lựa đoạn kết. Vốn cũng là người viết lách, hầu hết truyện dài, ngắn đều có hậu, và được độc giả ái mộ, nên kẻ này chọn lựa theo sở trường và sở thích của mình.

Đến khi hấn đem in sách, thì hấn đã lấy phần kết không có hậu. Bị mắng là "đồ tàn nhẫn, vô nhân đạo", hấn cười hi hi:

_ Có lẽ tao thích vị cay đắng hơn ngọt ngào. Mà có biết hai câu thơ này không: "Dòng châu còn mãi nghìn thu. Mà câu tuyệt vọng là câu tuyệt vời"? Tao chọn cái "tuyệt vời" đó!

Trên đây là tản mạn về sự có hậu của người đối với người. Rồi sự có hậu của các loại sáng tác phẩm văn nghệ. Giờ ta thử suy ngẫm thêm về cái "có hậu" của tiền đồ quốc gia dân tộc chúng ta.

Có một luận thuyết rằng dân tộc Việt Nam ta thật độc ác. Đã đồng hóa và tiêu diệt mất tằm các chủng tộc bé nhỏ bên cạnh. Còn xóa sổ cả một vương quốc và dân tộc lân bang, là Chiêm Thành. Đánh đuổi, thôn tính từng lúc các nước tiểu nhược hơn, xúi giục họ tương tranh, soán đoạt, giết chóc nhau để ngư ông đắc lợi. Thế nên bây giờ ta phải mang cái quả báo, nước non luôn bị xâm chiếm, bởi hết đế quốc da vàng đến thực dân da trắng. Rồi còn nội chiến, giống giòng chia rẽ, cốt nhục tương tàn. Qua các triều đại Đinh, Lê, Lý, Trần, Lê, Nguyễn, tuy có lúc hùng mạnh, tự chủ, nhưng ngoại thuộc và nội tranh luôn chen lẫn không bao giờ dứt. Cái quả báo đó đã xui nên tiền đồ dân tộc ta triền miên không có được cái hậu tốt đẹp, sáng sủa.

Dĩ nhiên là luận thuyết đó tiêu cực, không đứng vững, chỉ được thốt ra trong khi đầu óc lệch lạc, chán nản, ta hãy tạm gác chưa bàn đến, vì nó không thuộc phạm vi của chủ đề này. Giờ đây ta hãy nhìn vào thực tế ngày nay, với nhận xét và lý luận khoa học để tìm hiểu xem ta đang có hay sắp thấy hút cái hậu khả quan, tốt đẹp cho quốc gia dân tộc không?

Hiện tại, đất nước rơi vào tay bọn CS đã ngót nửa thế kỷ, miền Bắc rồi đến miền Nam. Tuy cùng giống nòi với ta nhưng chúng nó thoát bào ra là một thứ quái thai kỳ lạ, khủng khiếp chưa từng thấy, vậy thì hậu vận Tổ Quốc hấn còn kéo dài ngày u ám. Nói một cách khác, là tiền đồ dân tộc chưa thể có hậu. Đó là nỗi ray rứt, niềm trần trở lớn nhất của mỗi con người Quốc Gia chúng ta.

Một khối lớn dân tộc ta đào nạn CS, đã nối tiếp nhau lưu vong trên khắp miền đất hải

ngoại. Khi ra đi, ai cũng mang theo một hoài bão là đấu tranh tiêu diệt CS và quang phục quê hương. Nhưng đã qua một phần tư thế kỷ mà nguyện vọng chưa thành, dầu nơi hải ngoại thực sự đã có hoạt động đấu tranh của cộng đồng, của các đoàn thể người Việt, cùng lúc đã có sự nổi dậy của đồng bào trong nước. Ấy thế mà tập đoàn CS vẫn an nhiên tự tại trên ngôi vị của chúng, để rĩa rói, chà đạp nước non, dân tộc ngày càng khốc liệt.

Ta bình tâm suy ngẫm: phải chăng chúng ta từ trước ngày mất nước đến giờ vẫn còn mang cái thói kinh niên, là đối xử với nhau không có hậu?

Đa số những người lãnh đạo quốc gia và quân đội ăn ở không có hậu với nước, với chiến hữu và đồng bào: trong lúc tình hình dầu sôi lửa bỏng đã nhanh chân trốn chạy ra nước ngoài. Một thiểu số anh hùng, liệt nữ đã tuấn tiết hy sinh, nhưng không sao bù đắp nỗi cho sự ly tán lòng người, sự tan hoang lịch sử như thế đó.

Đồng cảnh lưu vong mà luôn chia rẽ, hoài nghi, tự tôn, bịp bợm lừa gạt đồng bào mục đích tư lợi, lại dám to mồm là đấu tranh cho quốc gia dân tộc. Đó là sự vô hậu trầm trọng.

Không kể làm gì nước Mỹ đoản hậu, có trước không sau, đã bỏ mặc bạn đồng minh mấy mươi năm trong cơn ngặt nghèo, nguy khốn. Dầu sao thì họ cũng là ngoại bang, phải nghĩ đến lợi cho họ trước.

Không kể làm gì bọn CS thống trị, ăn ở không có hậu, vuốt mặt phản bội, phỉnh phờ, bóc lột, đày ải, giết hại đồng bào. Vì họ cũng là một thứ ngoại lai không có Tổ Quốc, giống nòi.

Các sự kiện cục bộ "không có hậu" tổng kết trên, đã làm cho vận mệnh quốc gia chưa thể có hậu, để hài hòa cho cả khối dân tộc đi đến thống nhất và quang phục quê hương.

Nhưng người viết vẫn luôn tin tưởng rằng một ngày nào đó đồng bào chúng ta sẽ sáng mắt, sáng lòng khắc phục cái "không có hậu" trên, để chung sức chung lòng tiêu diệt bọn CS quái thai trong nước, thì tiền đề Tổ Quốc mới có một hậu vận xán lạn, huy hoàng.

Chừng nào ta quật nhào CS, chừng đó ta mới buộc được chúng trả món nợ mà chúng đã vay quốc dân đồng bào, dầu cho có phải dùng đến biện pháp nặng nề, sắt máu đi nữa, thì âu đó cũng là một cách đối xử "có hậu" với chúng vậy thôi.

PHAN LÊ